VIEWS ON THE MORPHOLOGY AND SYNTAX CONCEPTS IN THE CONTEMPORARY ROMANIAN LANGUAGE

Cipriana ElenaPeica
Assist. PhD., Babeş-Bolyai University of Cluj-Napoca

Abstract: A definition of grammar without making the main reference to its most important constituents, Morphology and Syntax, cannot be conceived correctly and completely, all the more so since grammar has been divided into Morphology and Syntax since Antiquity.
Over time, Morphology has become the study of the flexionary forms of words, doubled by the study of their grammatical meaning; thus, Morphology is a science of word both in terms of expression and in terms of content.
The meaning given to the word Syntax and to its research purpose has varied throughout the history of grammar. Nevertheless, the organisation of communication, i.e. the combinations of words, remains at the centre of syntactic research.
We will present and argue the reasons why we do not agree to remove the words Morphology and Syntax from the name and content of the new academic treatises. From our point of view, the interpenetration between Morphology and Syntax, the fact that many morphological phenomena can only be explained by reference to syntax and vice versa, does not take away their individuality and is not a sufficient argument for them to be viewed as something else than the two major pillars of grammar, in the vision that we consider to be viable, i.e. the one in which grammar is separate from semantics, pragmatics etc., all these subjects being naturally interdependent.

Keywords: Morphology, Syntax, word, statement, Grammar.

În Antichitate, *gramatica* a fost inclusă în cadrul filosofiei şi al logicii, treptat desprinzându-se şi conturându-se ca disciplină autonomă. Acesta ar putea fi unul dintre motivele pentru care, în continuare, prin acest termen se denumeşte, pe de o parte, structura gramaticală a unei limbi, distinctă de vocabular, care ordonează gândirea, discursul scris şi discursul oral, iar, pe de altă parte, totalitatea ramurilor din domeniul lingvisticii.

Fără îndoială, *gramatica* (lat. *grammatica*, gr. *grammatiké*) - ,,ştiinţa literelor" sau ,,arta de a citi şi de a scrie" - este legată şi de vocabular, de formarea cuvintelor, de structura fonetică a acestora, de ortografie şi de punctuaţie, de morfosintaxă, de stilistică, de pragmatică, de retorică, de logică, precum şi de orice altă ştiinţă care se ocupă în vreun fel de cuvânt, dar, nu trebuie să uităm că, dintre toate domeniile enumerate, doar gramatica are rolul principal de a avea în vedere regulile morfologice şi sintactice după care se construieşte orice discurs, din orice domeniu.

De aceea o definire a gramaticii fără a face principala referire la cele mai importante părţi constitutive ale acesteia, *morfologia* şi *sintaxa*, nu poate fi concepută în mod corect şi complet, cu atât mai mult cu cât, încă din Antichitate, *gramatica* a fost împărţită în *morfolgie* şi *sintaxă.*

I.Termenul *morfologie* provine din limba greacă, *morphe (gr.)*, semnificând *formă*, iar *logos (gr.), învăţătură*. *Morfologia* poate fi definită ca parte a structurii gramaticale din cadrul unei limbi care cuprinde regulile privitoare la forma cuvintelor şi la modificările acesteia în vorbire şi în scriere.

BDD-A27466 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:41 UTC)

Dicționarul de științe ale limbii definește *morfologia* ca fiind ,,disciplină lingvistică, ramură a gramaticii, al cărei obiect de studiu este *nivelul morfologic* (...)"[1], cu precizarea că unitatea de bază a nivelului morfologic are calitatea de semn lingvistic. ,,În lingvistica românească, *morfologia* se ocupă, prin forța tradiției, de studiul flexiunii, al categoriilor gramaticale și al părților de vorbire, deci de tot ceea ce interesează, sub aspect gramatical, nivelul cuvântului, distingându-se tranșant, pe de o parte de *sintaxă*, studiul componentului/componentelor de dincolo de cuvânt, iar pe de alta, de *formarea cuvintelor*, lăsată integral în seama lexicologiei și ca rezultat, și ca reguli de combinare a morfemelor derivative"[2].

Conform etimologiei, *morfologia* era înțeleasă ca ştiinţa formelor, studiul flexiunii cuvintelor făcându-se inițial numai din punctul de vedere al expresiei, fără a avea în vedere înțelesul gramatical de care se ocupă *sintaxa*. În timp, *morfologia* a devenit studiul formelor flexionare ale cuvintelor, dublat de studiul sensului gramatical al acestora, astfel, prin morfologie înțelegându-se o știință a cuvântului atât ca expresie, cât şi la nivelul conținutului.

Pe de altă parte, conform școlilor structuraliste, obiectul *morfologiei* nu ar fi studiul cuvintelor, ci al *morfemelor* (unităţi lingvistice minimale dotate cu semnificaţie), iar *cuvântul* este privit ca un derivat al morfemelor. Prin urmare, având în vedere că *sintagma*, reprezintă obiectul sintaxei, precum şi faptul că aceasta cuprinde, în sens larg, cuvântul şi grupul de cuvinte, rezultă că, în acest mod, cuvântul devine şi obiect al sintaxei[3].

Vom prezenta în continuare modul în care este văzută această importantă ramură a gramaticii în principalele lucrări de specialitate.

A. Potrivit ***Gramaticii Academiei* din 1963**, *morfologia* este acea parte a gramaticii care promovează reguli referitoare la forma cuvintelor, realizează taxonomia părților de vorbire și se ocupă de flexiunea și de structura cuvintelor[4].

Considerăm definirea *morfologiei* din GLR ca fiind cuprinzătoare și servind obiectivelor oricărei lucrări, deoarece în cadrul acestei definiri cuvântul este urmărit sub aspect strict gramatical și în opoziție cu *sintaxa*, care are în vedere combinațiile de cuvinte și funcțiile lor sintactice.

B. **În literatura de specialitate**, definiţiile sunt nuanţate de la fiecare autor în parte.

Pornind de la ideea că definirea și delimitarea celor două părți componente ale gramaticii, morfologia și sintaxa, reprezintă una dintre sursele contradicțiilor în lingvistica actuală**, Iorgu Iordan și Vladimir Robu** demonstrează că între cele două diviziuni ale gramaticii există o legătură organică și astfel sistemul morfologic al limbii nu poate avea existență concretă în comunicare decât prin intermediul sintaxei. ,,Cuvintele specificate în clase sau categorii morfologice *(substantive, adjective, pronume, verbe*) și modalizate prin marcarea lor cu morfemele categoriilor de gen, număr, caz, mod, timp, persoană etc., intră în sistemul relațiilor sintactice și, în felul acesta, structura morfologică se întrepătrunde în structura sintactică."[5]

Mioara Avram definește *morfologia* ca fiind acea parte a gramaticii care cuprinde reguli referitoare la forma cuvintelor și la modificările formale ale acestora. Autoarea subliniază, de asemenea, legătura strânsă între cele două părți constitutive ale gramaticii care se servesc

[1]Angela Bidu-Vrănceanu, Cristina Călărașu, Liana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, *Dicționar de științe ale limbii (DȘL)*, București, Editura Nemira, 2001, p. 328.
[2]*Ibidem*, p. 328.
[3]Iorgu Iordan, Valeria Guțu Romalo, Alexandru Niculescu, *Structura morfologică a limbii românecontemporane*, București, Editura Ştiinţifică, 1967, pp. 42-54.
[4],,Morfologia este partea gramaticii care cuprinde reguli privitoare la forma cuvintelor şi la modificările formale ale cuvintelor studiate în părţi de vorbire. Morfologia de ocupă deci de clasificarea cuvintelor în părţi de vorbire, de modificările lor formale în diferite întrebuinţări (adică de flexiune) şi de structura de organizare internă a cuvintelor din punctual de vedere al valorii elementelor componente". (*Gramatica limbii române*, vol. I, Ediţia a II-a revăzută şi adaugită, Bucureşti, Editura Academiei, 1966, p. 29).
[5]Iorgu Iordan, Vladimir Robu, *Limba română contemporană*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1978, p. 332.

BDD-A27466 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:41 UTC)

reciproc[6], dar şi distincţia de natură metodologică dintre acestea, fiecare tratând problemele dintr-un punct de vedere specific.

Corneliu Dimitriu subliniază faptul că flexiunea cuvintelor este un element definitoriu pentru morfologie, aceasta descriind cuvintele din punctul de vedere al flexiunii lor: ,,Flexiunea cuvintelor este în strânsă legătură cu sensul cuvintelor şi cu funcţiile lor sintactice"[7].

Valeria Guţu Romalo defineşte morfologia având în vedere tot etimologia cuvântului: parte a gramaticii care studiază flexiunea cuvintelor, variaţiile flexionare ale acestora[8].

Pornind de la ideea că limba reprezintă ,,un sistem de sisteme care generează în actul lingvistic structuri specifice, dar interdependete"[9], **Dumitru Irimia,** prezintă *morfologia* şi *sintaxa* ca elemente constitutive ale *sistemului gramatical*, nu prin ele însele, ca individualităţi, ci formând împreună o relaţie de interdependenţă *morfologie-sintaxă* în cadrul căreia sistemul lexical se poate înscrie. Autorul consideră *cuvântul* şi *enunţul* ca fiind unităţile lingvistice fundamentale, motiv pentru care îşi formulează şi argumentează intenţia de a abandona distincţia explicită *morfologie-sintaxă* şi de a îmbrăţişa interpretarea dată structurii gramaticale a limbii române în noua ediţie a *Gramaticii limbii române*, realizată sub egida Academiei Române (Editura Academiei, Bucureşti, 2005), în cele două volume ale sale, *Cuvântul* (cu o abordare dinspre *morfologie* spre *sintaxă*) şi *Enunţul* (cu o abordare dinspre *sintaxă* spre *morfologie*)[10].

Ştefan Găităanaru[11] afirmă că definirile bazate pe etimologia cuvântului morfologie sunt valabile doar dacă se ţine cont de ambele tipuri de flexiune, şi anume atât de *flexiunea sintetică* (relaţiile homeosintagmatice, cele dintre morfeme în cadrul unui cuvânt), cât şi de *flexiunea analitică* (relaţiile heterosintagmatice, reprezentând cuvinte diferite).

De asemenea, autorul consideră inadecvată definirea morfologiei prin intermediul noţiunii *cuvânt*, deoarece ,,cuvântul însuşi are structură morfematică sau participă la realizarea unei structuri morfematice"[12]. Cu toate acestea, autorul acceptă ca domeniul morfologiei nu poate fi înţeles fără a se înţelege definirea cuvântului, în funcţie de acesta relaţiile fiind homeosintagmatice şi heterosintagmatice.

Lingvistica actuală a depăşit insuficienţa termenului prin stabilirea unor noţiuni precum: semn lingvistic, fonem, morfem, semantem etc., motiv pentru care considerarea *cuvântului* ca unitate dotată cu expresie şi conţinut (= semn lingvistic) ajută la depăşirea acestui impas.

O situaţie diferită întâlnim, în cadrul **noilor tratate academice**, **GALR** şi **GBLR**, care situează structura gramaticală a limbii române între *sistem* şi *discurs* şi au în vedere, pe de o parte, *cuvântul* privit ca unitate a *sistemului*, dar şi a discursului, iar, pe de altă parte, *enunţul*[13] ca unitate a *discursului*, tributară din punct de vedere constructiv *sistemului*[14].

GALR este considerată de către autorii ei ca fiind *gramaticaactuală* care se înscrie în coordonatele cercetările descriptive şi normative, propunând o descriere a structurii gramaticale şi a modului de funcţionare a limbii române în ipostaza ei literară actuală,

[6]În acest sens, autoarea precizează că: ,,sintaxa se serveşte de morfologie folosind modificările formale ale cuvintelor, pentru a îmbina cuvintele între ele şi pentru a exprima raporturile create din îmbinări, iar morfologia se serveşte de sintaxă folosind în flexiune îmbinări de cuvinte". (Mioara Avram, *Gramatica pentru toţi*, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste Romînia, 1986, p. 9.)

[7]Corneliu Dimitriu, *Tratat de gramatică a limbii române. Morfologia*, Iaşi, Editura Insitutul European, 1999, p. 5.

[8]Valeria Guţu Romalo, *Limba română contemporană* (I. Coteanu, coordinator), Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1985, p. 86.

[9] Dumitru Irimia, *Gramatica limbii române*, Ediţia a III-a revăzută, Iaşi, Editura Polirom, 2008, p. 15.

[10]Dumitru Irimia, *Gramatica limbii române*, Ediţia a III-a revăzută, Iaşi, Editura Polirom, 2008,, p. 18.

[11]Ştefan Găităanaru, *Gramatica actuală a limbii române*, Piteşti, Editura Tempora, 1998, p. 7.

[12]*Idem.*

[13] A se vedea şi Peica, C-E, 2014, ,,Enunţul – O unitate comunicativă, sintactică şi/sau relaţională?" în Revista de Lingvistică şi Cultură Românească, numărul 2 din decembrie 2014, http://limbaromana.org/, ISSN-L 2392-6589.

[14]Vezi capitolul „Introducere" din *Gramatica limbii române, Cuvântul*, vol. I, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2005, p. 1.

BDD-A27466 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:41 UTC)

considerată în *dinamica* și *diversitatea* ei. Faptul gramatical este privit nu numai din punctul de vedere al statutului care îi este conferit de poziția în sistem, ci și sub aspectul utilizării în activitatea de transmitere a informației[15].

În GBLR se precizează că ,,morfologia înseamnă flexiune, adică schimbarea formei unui cuvânt pentru a exprima valori / categorii gramaticale"[16], iar abordarea agreată va fi cea *morfosintactică*, o abordare nouă în studiul limbii care ,,comportă o viziune integratoare între cele două subdiviziuni tradiționale, morfologia și sintaxa, și care are ca obiect de studiu urmărirea intercondiționată a fenomenelor sintactice și morfologice, examinând implicațiile sintactice ale diverselor fapte flexionare și, invers, manifestările morfologice pentru faptele considerate prin tradiție ca aparținând sintaxei."[17]

Prin urmare, noile gramatici impun, ca unități de bază ale limbii, *cuvântul*, care aparține atât sistemului, cât și comunicării, actului discursiv, și *enunțul*, care, fără a fi o componentă a sistemului, reprezintă unitatea de bază a comunicării[18], renunțând la distincția tradițională și formală *morfologie-sintaxă,* pe considerentul căeste imposibil, pentru multefenomene, să fie împărțite între morfologie și sintaxă.[19] Astfel, cele două nu mai sunt văzute și analizate ca individualități ale *sistemului gramatical*, ci din prisma relației de interdependență pe care o formează.

Prin urmare, din punctul nostru de vedere, prin conceptul *morfologie* se înțelege acea ramură a gramaticii care are ca obiect de studiu părțile de vorbire pe axa paradigmatică, orientare trasată de Ferdinand de Saussure[20] și îmbrățișată printre alții de A. Martinet[21] și L. Hjelmslev[22].

Nu agreăm abordarea morfosintactică din noile tratate academice, deoarece, din punctul nostru de vedere, întrepătrunderea dintre morfologie și sintaxă, faptul că numeroase fenomene morfologice pot fi explicate doar prin raportare la sintaxă și viceversa, nu reprezintă un element care le lipsește de individualitate și nu constituie un argument suficient pentru ca acestea să fie privite în alt mod decât ca fiind cei doi mari piloni ai gramaticii, în viziunea pe care o considerăm viabilă, și anume cea în care gramatica este disciplină aparte în raport cu semantica, pragmatica etc., între acestea existând gradul firesc de interdependență.

II. Termenul *sintaxă* provine din limba greacă, *sintaxis (gr.)* semnificând *îmbinare.* Accepțiunea care s-a acordat termenului *sintaxă* și obiectului de cercetare al acestei discipline a variat în cursul istoriei gramaticii.

Vom prezenta în continuare modul în care este văzută și această importantă ramură a gramaticii în principalele lucrări de specialitate.

În ***Gramatica limbii române*** **din 1966**, pornindu-se de la ideea conform căreia ,,morfologia servește sintaxa în sensul că sintaxa folosește modificările formei cuvintelor pentru a le îmbina între ele, pentru a exprima raporturile dintre cuvintele unei propoziții"[23], sintaxa este definită ca fiind ,,partea gramaticii care cuprinde regulile privitoare la îmbinarea

[15]Vezi capitolul „Prefață" din *Gramatica limbii române, Cuvântul*, vol. I, Editura Academiei Române, București, 2005, pp. VIII-IX.
[16]*Gramatica de bază a limbii române*, coordonator Gabriela Pană Dindelegan, București, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – AL. Rosetti", 2010, p. 3.
[17]Vezi „Introducere. Prezentarea conceptelor esențiale" din *Gramatica de bază a limbii române*, coordonator Gabriela Pană Dindelegan, București, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – AL. Rosetti", 2010, p. 2.
[18]Vezi capitolul „Prefață" din *Gramatica limbii române, Cuvântul*, vol. I, București, Editura Academiei Române, 2005, p. X.
[19]*Gramatica de bază a limbii române*, coordonator Gabriela Pană Dindelegan, București, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – AL. Rosetti", 2010, p. 4.
[20]Ferdinand de Saussure, *Curs de lingvistică generală,* Publicat de Charles Bally et Albert Sechehaye, Iași, Editura Polirom, 1998, pp. 135-136.
[21]Vezi André Martinet, *Èlements de linguistique générale*, 3e ed., Paris, Armand Colin, 1963.
[22]Vezi Louis Hjelmslev, *Preliminarii la o teorie a limbii* (traducere din limba engleză de D. Copceag), București, Centrul de Cercetări Fonetice și Dialectale 1967, p. 33 și urm.
[23]*Gramatica limbii române*, Ediția a II-a revăzută și adaugită, București, Editura Academiei, 1966, vol. I, p. 11.

BDD-A27466 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:41 UTC)

cuvintelor in propoziţii şi fraze”[24]. Gramatica tradiţională admite următoarele unităţi sintactice: partea de propoziţie, îmbinarea de cuvinte (grup de cuvinte, sintagmă), propoziţia şi fraza. Dintre acestea, propoziţia este considerată unitatea fundamentală, cea mai mică unitate a sintaxei care poate apărea de sine stătătoare şi a cărei esenţă este predicaţia, iar fraza este unitatea sintactică superioară propoziţiei, fiind alcătuită din două sau mai multe propoziţii.

În ceea ce priveşte conceptul de *sintaxă***, în literatura de specialitate**, definiţiile sunt nuanţate de către fiecare autor în parte.

Înlucrarea *Limba română contemporană,* **Iorgu Iordan** descrie sintaxa ca fiind „ansamblul regulilor privitoare la îmbinarea cuvintelor în propoziţii”[25].

În *Gramatica pentru toţi*, **Mioara Avram** defineşte sintaxa ca fiind „partea structurii gramaticale (şi a gramaticii ca studiu al acesteia) care cuprinde regulile privitoare la îmbinarea cuvintelor în propoziţie şi a propoziţiilor în fraze”[26]. Rezultatul acestei îmbinări a cuvintelor este chiar comunicarea, iar studiul sintaxei reflectă mecanismul de funcţionare a limbii, modul în care cu un număr limitat de cuvinte se realizează un număr nelimitat de propoziţii şi fraze.

În aceeaşi lucrare, în cadrul capitolului intitulat *Unităţile sintaxei,* se face doar o referire la noţiunea *enunţ*: „În definiţia sintaxei se vorbeşte de două unităţi ale ei – deosebite ierarhic – prin care se poate realiza comunicarea sau, mai exact, care pot constitui comunicări de sine stătătoare, exprimând judecăţi logice sau idei cu caracter afectiv sau voliţional: propoziţia, ca unitate de grad mai mic, şi fraza, ca unitate de grad mai mare (rezultată dintr-o îmbinare de cel puţin două propoziţii. Uneori se foloseşte termenul *enunţ* ca termen supraordonat şi nedistinct pentru propoziţie (independentă) şi pentru frază.”[27], concluzia fiind tot aceea că propoziţia este unitatea fundamental a sintaxei, cea mai mică unitate care poate apărea de sine stătătoare, care poate constitui singură o comunicare, iar fraza este unitatea sintactică superioară propoziţiei din punctul de verdere al organizării, fiind o comunicare mai complexă decât propoziţia datorită faptului că este o îmbinare de două sau mai multe propoziţii. Grupul de cuvinte şi partea de propoziţie, ambele fiind lipsite de predicaţie, sunt catalogate ca fiind inferioare propoziţiei. Acestea nu pot apărea autonome şi nu pot constitui unităţi de comunicare decât prin încadrarea într-o propoziţie.

Ion Diaconescu în *Probleme de sintaxă a limbii române actuale*[28]defineşte *sintaxa* drept acea parte a gramaticii care se ocupă cu studiul unităţilor sintactice – *parte de propoziţie, sintagmă, propoziţie, frază* – privite dintr-o dublă perspectivă: relaţională şi funcţională. Perspectiva relaţională pune în evidenţă elementele de expresie, iar cea funcţională, elementele de conţinut. Studiul *relaţiilor* va releva tipologia unităţilor sintactice, normele şi mijloacele de construcţie, în timp ce studiul *funcţiilor* va conduce la determinarea şi definirea unităţilor de conţinut.

În alte lucrări domeniul sintaxei a fost extins, atribuindu-i-se ca obiect şi studierea sensurilor presupuse de modificările morfologice, punerea în evidenţă a valorilor categoriilor gramaticale care se relevă prin participarea lor la anumite tipuri de construcţii, de combinaţii de cuvinte. Un exemplu în acest sens se găseşte în lucrarea comună aparţinând autorilor **Al.Rosetti şi J. Byck**,*Gramatica limbii române*[29],unde partea de sintaxă cuprinde, alături de sintaxa propoziţiei şi sintaxa frazei, un capitol intitulat „Sintaxa părţilor vorbirii”, capitol în care se discută valoarea şi întrebuinţarea *formelor* de număr, caz, persoană etc.

[24]*Ibidem,* p.7.
[25]Iorgu Iordan, *Limba română contemporană*, Bucureşti, Editura Ministerului Învăţământului, 1956 p. 494.
[26]Mioara Avram, *Gramatica pentru toţi*, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste Romînia, 1986, p. 237.
[27]*Idem.*
[28]Ion Diaconescu, *Probleme de sintaxă a limbii române actuale*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1989, p.15.
[29]Al.Rosetti, J. Byck, *Gramatica limbii române*, Ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Universul, 1944, p.125 şi urm.

BDD-A27466 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:41 UTC)

C. Din perspectiva **noilor tratate academice**, **GALR** şi **GBLR**, sintaxa „studiază combinarea cuvintelor în grupuri de cuvinte şi în propoziţii, după reguli foarte stricte, specifice fiecărei limbi, reguli care variază de la o clasă lexico-gramaticală la alta, iar, în cadrul aceleiaşi clase, de la o subclasă la alta […]. Unităţile sintactice sunt, în ordinea crescătoare a extinderii şi a complexităţii lor, cuvântul, grupul sintactic, propoziţia”[30]. Conceptul fundamental al sintaxei moderne este grupul sintactic. Acesta este prezentat ca fiind sinonim cu *sintagmă*, denumirea preferată fiind cea de grup. Grupul sintactic reprezintă o proiecţie a unui *cap lexical/centru de grup*, realizată pe baza actualizării disponibilităţilor combinatorii ale centrului şi se caracterizează „prin coeziune sintactică şi sintactico-semantică, asigurată prin restricţii de formă gramaticală impuse de centru (regim cazual, regim prepoziţional, restricţii de acord sau de topică), mai rar, şi prin restricţii impuse de componente unele asupra altora (în GV, de exemplu, subiectul, termen subordonat, impune centrului verbal restricţii de acord), precum şi prin constrângeri semantice impuse de centrul de grup subordonaţilor (cum ar fi atribuirea de roluri tematice)"[31].

Cu toate aceste variaţii, în centrul cercetării sintactice rămâne modul de organizare a comunicării, şi anume**,** îmbinările de cuvinte. Orice tip de sintaxă[32] – tradiţională sau clasică, analitică sau structuralistă, sintetică sau generativ-transformaţională - „se ocupă de modul de organizare a unităţilor de comunicare, de îmbinările de cuvinte indiferent de concepţia asupra limbii şi de metodele de cercetare folosite de specialişti”[33].

În concluzie, din punctul nostru de vedere, limba trebuie analizată ca un sistem ale cărui componente funcţionează pe baza relaţiilor dintre ele[34], iar prin termenul *sintaxă* se denumeşte acea ramură a gramaticii care are ca obiect de studiu îmbinarea cuvintelor în propoziţii şi a propoziţiilor în fraze, pornind de la formă spre conţinut, elementele limbii fiind studiate pe axa sintagmatică[35].

Având ca punct de pornire sintaxă funcţională, linia teoretică a lucrării de faţă s-a raportat la abordarea tradiţională şi structurală a sintaxei, aderând la teoria sintaxei neotradiţionale iniţiate de Şcoala clujeană de sintaxă[36] pentru care „gramaticii îi corespunde structura gramaticală"[37], „gramatica este alcătuită din morfologie şi sintaxă"[38], iar acestea două, „chiar când sunt concepute şi definite separat (morfologia ca având drept obiect flexiunea, iar sintaxa – îmbinările, raporturile), îşi face loc necesitatea afirmării – suplimentar, ulterior definiţiilor – a legăturii dintre ele; această legătură, înţeleasă ca una de aservire a morfologiei de către sintaxă (morfologia - mijlocul, sintaxa – scopul, punctul de sosire), conduce la o ierahizare a termenilor ei: flexiunea („nivelul morfologic") situată dedesuptul îmbinărilor, raporturilor dintre cuvinte etc. („nivelul sintactic"), confom scării uzuale: fonetică, lexicologie, morfologie, sintaxă"[39].

BIBLIOGRAPHY

[30]*Gramatica de bază a limbii române*, coordonator Gabriela Pană Dindelegan, Bucureşti, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – AL. Rosetti”, 2010, p. 15.
[31]*Ibidem*, pp. 16-17.
[32]În literatura română de specialitate o privire generală asupra diferitelor tipuri de sintaxă o găsim la Valeria Guţu Romalo, *Sintaxa limbii române. Probleme şi interpretări*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1973, pp. 9 - 28.
[33]Iorgu Iordan, Vladimir Robu, *Limba română contemporană*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1978, pp. 538-541.
[34]Vezi şi Peica, C-E, 2015, „Relaţia – element esenţial al lingvisticii moderne", în Revista de Lingvistică şi Cultură Românească, numărul 3 din martie 2015, http://limbaromana.org/, ISSN-L 2392-6589.
[35]Ferdinand de Saussure consideră că sintaxa studiază elementele limbii pe axa sintagmatică (vezi Ferdinand de Saussure, *Curs de lingvistică generală,* Publicat de Charles Bally et Albert Sechehaye, Editura Polirom, Iaşi, 1998, pp. 135-136.).
[36]Fondatorul acestei şcoli, D. D. Draşoveanu, nu neagă abordarea modernă, analitică a sintaxei, ci o înglobează în sintaxa relaţională neotradiţională.
[37]D. D. Draşăveanu, *Teze şi anititeze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 1997, p. 26.
[38]D. D. Draşăveanu, *Teze şi anititeze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 1997, p. 26.
[39]*Ibidem*, p. 25.

BDD-A27466 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:41 UTC)

1. Avram, M., 1986, *Gramatica pentru toţi*, Bucureşti, Editura Academiei Române (ediţia a II-a - 1997, ediţia a III-a - 200 1 , Bucureşti, Humanitas).

2. Bidu-Vrănceanu, A., Călăraşu, C., Ionescu-Ruxăndoiu, L., Mancaş, M., Pană Dindelegan, G., 2001, *Dicţionar de ştiinţe ale limbii*, Bucureşti, Editura Nemira.

3. Diaconescu, I., 1989, *Probleme desintaxă a limbii române actuale*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică.

4. Dimitriu, C., 1999, *Tratat de gramatică a limbii române. Morfologia*, Iaşi, Editura Insitutul European.

5. Dimitriu, C., 2002, *Tratat de gramatică a limbii române. Sintaxa*, Iaşi, Editura Insitutul European.

6. Draşoveanu, D. D., 1997, *Teze şi antiteze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium.

7. Găitănaru, Şt., 1998, *Gramatica actulă a limbii române*, Piteşti, Editura Tempora.

8. Graur, A., M. Avram, L. Vasiliu (coord.), 1966, *Gramatica limbii române*, 1-11, ediţia a doua revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Academiei.

9. Guţu-Romalo,V., 1985, *Limba română contemporană* (I. Coteanu, coordonator), Editura Didactică şi Pedagogică Bucureşti.

10. Guţu Romalo, V. (coord.), 2005/2008, *Gramatica limbii române*(GALR), Bucureşti, Editura Academiei Române (ediţia I: 2005; tirajul nou, revizuit: 2008).

11. Guţu Romalo, V., 1973, *Sintaxa limbii române. Probleme şi interpretări*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.

12. Hjelmslev, L., 1967. *Preliminarii la o teorie a limbii* (traducere din limba engleză), Bucureşti, Editura Ştiinţifică.

13. Iordan, I., Guţu Romalo, V., Alexandru Niculescu, Al., 1967, *Structura morfologică a limbii române contemporane*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică.

14. Iordan, I., Robu, V., 1978, *Limba română contemporană*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.

15. Irimia,D., 2008. *Gramatica limbii române*, Ediţia a III-a revăzută, Iaşi, Editura Polirom.

16. Martinet, A., 1963, *Èlements de linguistique générale*, 3e ed., Paris, Armand Colin.

17. Pană Dindelegan, G. (coord.), 2010, *Gramatica de bază a limbii române*, Bucureşti, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – AL. Rosetti".

18. Peica, C-E, 2014, „Enunțul – O unitate comunicativă, sintactică și/sau relațională?" în Revista de Lingvistică şi Cultură Românească, numărul 2 din decembrie 2014, http://limbaromana.org/, ISSN-L 2392-6589.

19. Peica, C-E, 2015, „Relația – element esențial al lingvisticii moderne", în Revista de Lingvistică şi Cultură Românească, numărul 3 din martie 2015, http://limbaromana.org/, ISSN-L 2392-6589.

20. Rosetti, Al., Byck, J., 1944. *Gramatica limbii române*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Bucureşti, Editura Universul.

21. Saussure, F., 1998, *Curs de lingvistică generală,* Publicat de Charles Bally et Albert Sechehaye, Iași, Editura Polirom.

BDD-A27466 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:00:41 UTC)